Ο πόλεμος του μελιού

Η Κίνα ήταν ανέκαθεν μία χώρα που πουλούσε μέλι σε εξευτελιστικά χαμηλές τιμές. Παρά την κακή φήμη όμως που πάντα συνόδευε το Κινέζικο μέλι αρκετοί εισαγωγείς στις ΗΠΑ το επέλεγαν ώστε να το χρησιμοποιήσουν κυρίως ως συστατικό στη βιομηχανία τροφίμων.

Οι ΗΠΑ είναι ο μεγαλύτερος καταναλωτής μελιού στον κόσμο. Το 25% του παραγόμενου μελιού της γης καταναλώνεται στις ΗΠΑ. Οι Αμερικανοί είναι ταυτόχρονα ο 3ος μεγαλύτερος παραγωγός του κόσμου και 1η χώρα σε εισαγωγές μελιού παγκοσμίως χωρίς πρακτικά να εξάγουν τίποτα. Είναι δηλαδή μία τεράστια αγορά.

Η παγκόσμια αγορά μελιού μετά την επιβολή δασμών απ' τις ΗΠΑ

Η τιμή του Κινεζικού μελιού στο μεταίχμιο της χιλιετίας ήταν σχεδόν 50 σεντς το κιλό. Οι Αμερικάνοι μελισσοκόμοι ήταν αδύνατον να ανταγωνιστούν αυτές τις τιμές και έτσι μετά από πιέσεις, το Υπουργείο Εμπορίου των ΗΠΑ για να κρατήσει το εγχώριο προϊόν ανταγωνιστικό, αποφασίζει, στα τέλη του 2001, να επιβάλει δασμούς, ύψους 2,80$ ανά κιλό, στις εισαγωγές Κινεζικού μελιού και ένας πόλεμος ξεκινά.

Οι Κινέζοι απαντούν άμεσα τελειοποιώντας μια διαδικασία υπερ-φιλτραρίσματος του μελιού, με την οποία, αφαιρούν όλους τους γυρεόκοκκους απ' το μέλι, καθιστώντας αδύνατο τον καθορισμό της χώρας προέλευσης και στη συνέχεια διακινούν το μέλι μέσω τρίτων χωρών.

Ο κορυφαίος μελλισοπαλυνολόγος και αυθεντία στα θέματα γύρης Vaughn Bryant.

Η Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων στις ΗΠΑ παραδέχεται ότι δεν μπορεί να ελέγξει πάνω από ένα 5% των εισαγωγών λόγω έλλειψης πόρων. Βλέπετε μόλις έχει ξεκινήσει ο πόλεμος στο Αφγανιστάν… Εντούτοις στις ΗΠΑ εντοπίζεται κάποια στιγμή, μέλι χωρίς ίχνος γυρεόκοκκων και οι αρχές ξεκινούν να ερευνούν την υπόθεση.

Στις έρευνες συμμετέχει και ο Vaughn Bryant, κορυφαίος μελλισοπαλυνολόγος και διευθυντής του Παλυνολογικού Ερευνητικού Εργαστηρίου του Πανεπιστημίου του Τέξας, ο οποίος θεωρείται αυθεντία στα θέματα γύρης.

Ο καθηγητής όμως δε μπορεί να βγάλει κανένα συμπέρασμα, πέρα απ’ το ότι έχουμε να κάνουμε με ένα μέλι που κάποιος του αφαίρεσε την γύρη τεχνητά.

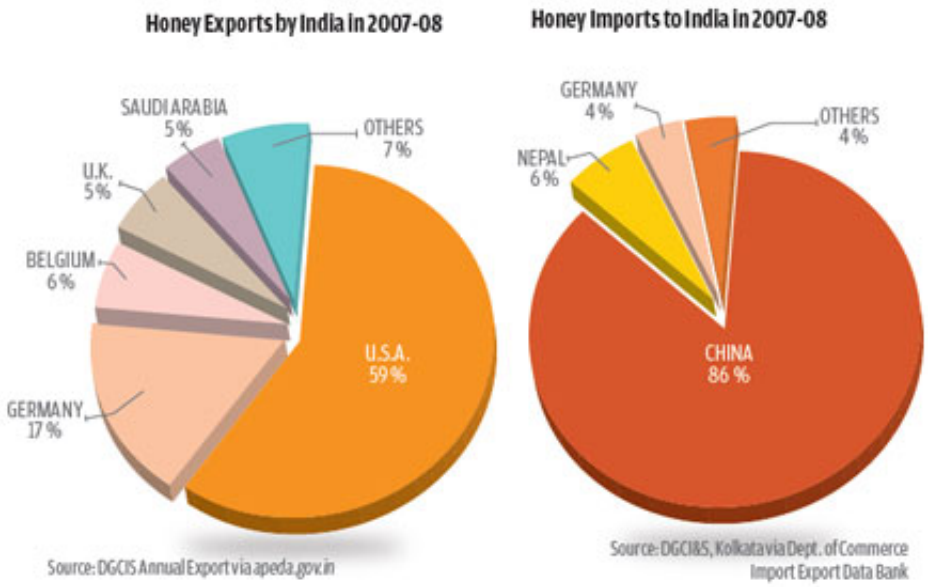

Οι Κινέζοι έχουν καταφέρει με αυτήν την τεχνική να αποκρύψουν όχι μόνο την χώρα προέλευσης αλλά και τη βοτανική προέλευση (δηλαδή δεν φαίνεται ούτε το είδος του μελιού).

Μην βγάζοντας άκρη με τις εργαστηριακές αναλύσεις, οι Αμερικάνοι αποφασίζουν να ερευνήσουν την διαδρομή που ακολουθεί το μέλι μέχρι να φτάσει σ' αυτούς. Όμως και εκεί οι Κινέζοι είναι ένα βήμα μπροστά.

Έχουν στήσει ένα δίκτυο συνεργαζόμενων χωρών, μέσω των οποίων διακινούν το μέλι αφού προηγουμένως παραποιούν τα Ναυτιλιακά έγγραφα. Οι Αμερικάνοι καταλήγουν πάντα σε αδιέξοδο.

Οι ΗΠΑ εμφανίζονται να εισάγουν μέλι από Ασιατικές χώρες με τις οποίες ουδέποτε είχαν σχέση στο παρελθόν. Ινδία, Μαλαισία, Ταϊβάν, Ταϊλάνδη κ.α. Η σημαντικότερη απ΄αυτές τις χώρες είναι το Βιετνάμ, το οποίο πλέον παρουσιάζεται ως ο μεγαλύτερος προμηθευτής των ΗΠΑ.

Ο Lin Zhao, διευθύνων σύμβουλος της Dewin GmbH, η οποία εισάγει Κινέζικο μέλι στην Ευρώπη μέσω της Γερμανίας. Όπως τονίζει ο ίδιος, οι σχέσεις Κίνας και Γερμανίας είναι εξαιρετικές.

Στην Ευρώπη, το μέλι που παράγουμε επαρκεί για να καλύψει ένα 55% με 60% των αναγκών μας, οπότε και εδώ υπάρχει μεγάλο περιθώριο στην αγορά για το Κινέζικο μέλι. Στις αρχές όμως του 2002 ανιχνεύονται στην Ευρώπη μέλια με υπολείμματα αντιβιοτικών (χλωραμφενικόλη) αλλά και βαρέων μετάλλων (μόλυβδος) τα οποία επίσης δεν περιέχουν και κανένα ίχνος γύρης.
Για να καθησυχαστούν οι καταναλωτές η Ευρωπαϊκή Ένωση απαγορεύει εντελώς τις εισαγωγές Κινεζικού μελιού.

Η Κινεζική υγειονομική αρχή (AQSIS) αυστηροποιεί τους ελέγχους για την ποιότητα του μελιού που εξάγουν, ιδίως στην ΕΕ, προκειμένου να περιορίσει τις απώλειες, με αποτέλεσμα το 2004 να αρθεί τελικά η απαγόρευση στις εισαγωγές Κινεζικού μελιού από την Ευρώπη και η διακίνηση να ξεκινήσει και πάλι κανονικά.

Στην άλλη μεριά του Ατλαντικού, μολυσμένο κινεζικό μέλι στέλνεται στον Καναδά και στη συνέχεια μεταφέρεται σε μια αποθήκη στο Χιούστον, απ' όπου πουλιέται στην εταιρεία κατασκευής μαρμελάδων και γλυκών Smucker's και στην αλυσίδα αρτοποιείων Sara Lee.

Μέχρι η FDA (η Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων των ΗΠΑ) να εντοπίσει ότι διακινείται μέλι με υπολείμματα αντιβιοτικών, στα Smucker's είχαν ήδη πουληθεί 12.040 συσκευασμένα μέλια αλλά και μισό εκατομμύριο προϊόντα που περιείχαν στα συστατικά τους το συγκεκριμένο μέλι.

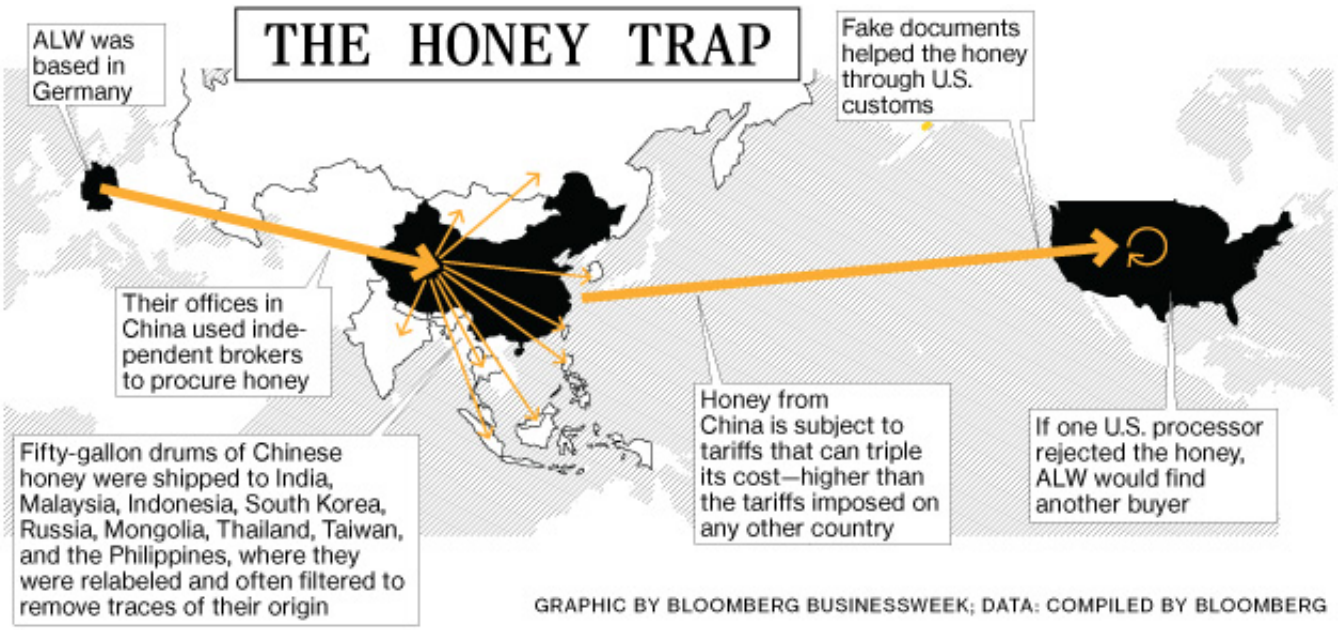

Ο τρόπος που λειτουργούσε η Γερμανική Alfred L. Wolff ώστε να εισάγεται το Κινέζικο μέλι στις ΗΠΑ, μέσω τρίτων χωρών αποφεύγοντας τους δασμούς.

Το 2006, μέλη του Υπουργείου Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ (DHS), εισβάλουν στα γραφεία του υποκαταστήματος της Γερμανικής εταιρείας Alfred L. Wolff στο Σικάγο και διεξάγουν έρευνα. Αυτά που θα ανακαλύψουν θα μείνουν στην ιστορία ως **το μεγαλύτερο διατροφικό σκάνδαλο στην ιστορία των ΗΠΑ.**

Η Susan Berfield έχει γράψει ένα εξαιρετικό χρονικό της υπόθεσης στο Bloomberg. Η Γερμανική εταιρεία, ένας από τους μεγαλύτερους προμηθευτές της βιομηχανίας τροφίμων παγκοσμίως, λειτουργούσε ως μεσάζοντας ώστε να φτάνει το Κινέζικο μέλι στις ΗΠΑ, αποφεύγοντας τους δασμούς.

Η Alfred L. Wolff συνεργαζόταν με έναν από τους μεγαλύτερους παραγωγούς και εξαγωγείς της Κίνας, την QHD Sanhai Honey, απ' την οποία αγόραζε μέλι σε πολύ χαμηλό κόστος.

Στη συνέχεια έστελνε το μέλι σε διάφορες χώρες, όπως η Ινδία, η Μογγολία και η Ρωσία, όπου φιλτράρονταν για να αφαιρεθεί η γύρη και να εξαφανιστεί κάθε στοιχείο που το συνέδεε με την Κίνα.

Έπειτα το αναμείγνυε με άλλο μέλι και το επανασυσκεύαζε με πλαστές ετικέτες οι οποίες ανέφεραν ότι προέρχεται από άλλες χώρες, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις το επεσήμανε ακόμη και ως Βιολογικό και μάλιστα με πιστοποίηση.

Η Stefanie Giesselbach, ανώτατο στέλεχος της Alfred L. Wolff, συνελήφθη τον Μάρτιο του 2008 στο αεροδρόμιο Ο' Χερ του Σικάγο καθώς προσπαθούσε να διαφύγει στην Γερμανία.

Παρά της ρητές οδηγίες της Alfred L. Wolff προς τους εργαζομένους της, να μην αφήνουν ηλεκτρονικά ίχνη και να συνομιλούν μόνο μέσω τηλεφώνου και μόνο στα Γερμανικά, οι Αμερικανοί εντοπίζουν στους υπολογιστές της εταιρείας, ηλεκτρονική αλληλογραφία που αποκαλύπτει τη σχέση Σικάγου, Αμβούργου, Χονγκ Κονγκ, Πεκίνου και η οποία "καίει" τους Γερμανούς.

Ο ομοσπονδιακός εισαγγελέας που ασχολήθηκε με την υπόθεση σχολίασε: «*Σε κάποιους τομείς είχαν ελιχθεί πολύ έξυπνα και σε κάποιους άλλους πολύ χαζά. Δηλαδή τι πίστευαν; Ότι κανείς δεν θα μπορούσε να μεταφράσει τα Γερμανικά;*»

Όπως αποδείχτηκε αργότερα στο δικαστήριο, σε μία περίπτωση ένας πελάτης της Alfred L. Wolff απέρριψε μια παρτίδα μελιού, καθώς εντόπισε σ' αυτήν υπολείμματα χλωραμφενικόλης, ενός αντιβιοτικού απαγορευμένου στις ΗΠΑ.

Παρ' όλα αυτά η Alfred L. Wolff αντί να αποσύρει το μολυσμένο μέλι, το πούλησε σε κάποια άλλη εταιρεία από το Τέξας. Μάλιστα στην εσωτερική αλληλογραφία τα στελέχη της Alfred L. Wolff αναφέρονταν στην εταιρεία αυτή ως "ο σκουπιδοτενεκές" για την προθυμία που έδειξε να αγοράσει το μολυσμένο μέλι που οι άλλοι απέρριψαν.

Η εταιρεία "σκουπιδοτενεκές" ήταν η Honey Holding η οποια ασκούσε επιχειρηματικές δραστηριότητες ως Honey Solutions, πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους προμηθευτές μελιού των ΗΠΑ. Φυσικά της ασκήθηκε ποινική δίωξη και κλήθηκε να πληρώσει πρόστιμο 1 εκατομμυρίου δολαρίων, ενώ συμφώνησε να συμμορφωθεί.

Το 2008, οι Stefanie Giesselbach και Magnus von Buddenbrock, ανώτατα στελέχη της Alfred L. Wolff, συνελήφθησαν προτού προλάβουν να εγκαταλείψουν τις ΗΠΑ και συνεργάστηκαν στις έρευνες.

Άλλα 10 στελέχη της Alfred L. Wolff αλλά και άλλων θυγατρικών εταιρειών του Γερμανικού ομίλου, όλοι τους Γερμανοί υπήκοοι, μεταξύ των οποίων και ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Alexander Wolff, αλλά και 5 Κινέζοι της QHD, κατηγορήθηκαν για εμπλοκή στην υπόθεση και τέθηκαν αντιμέτωποι με ποινές φυλάκισης έως και τα 20 χρόνια, αλλά και χρηματικά πρόστιμα ύψους

250.000 δολαρίων.

» U.S. HONEY IMPORTS
(IN METRIC TONNES)

	2000	2009
China	**26,819**	**67**
India	0	13,137
Malaysia	0	9,068
Taiwan	27	5,576
Indonesia	0	5,124
Thailand	161	1,847
World total	90,056	95,453

THE GLOBE AND MAIL
SOURCE: NATIONAL HONEY REPORT,
DEPT. OF COMMERCE, FOREIGN TRADE STATISTICS

Από το 2002 εισήχθη παράνομα στις ΗΠΑ, μέσω της Alfred L. Wolff, μέλι αξίας άνω των 40 εκατομμυρίων δολαρίων το οποίο προέρχονταν από την Κίνα, αποφεύγοντας δασμούς συνολικού ύψους σχεδόν 80 εκατομμυρίων δολαρίων. Χαρακτηριστικό είναι ότι Ινδία και Βιετνάμ εμφανίζονται να στέλνουν στις ΗΠΑ περισσότερο μέλι απ' όσο παράγουν, όταν πριν το 2001 οι εξαγωγές τους ήταν μηδενικές.

Οι διακινητές γίνονται κάθε χρόνο και πιο τολμηροί. Το 2013, πράκτορας της Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Τελωνειακής Επιβολής (ICE), υποδύεται τον συνεργάτη του Κινέζου Jun Yang, ιδιοκτήτη της National Commodities Company από το Χιούστον, που εισάγει παράνομα Κινέζικο μέλι, το οποίο δηλώνει ψευδώς ότι προέρχεται από χώρες όπως η Ινδία ή η Μαλαισία, ώστε να αποφύγει τους δασμούς.

Ο πράκτορας δείχνει στον Yang τα αποτελέσματα της ανάλυσης μιας παρτίδας μελιού που μόλις έχουν εισάγει από το Βιετνάμ και η οποία βγαίνει θετική στην χλωραμφενικόλη. Ο Yang λέει στον πράκτορα της ICE ότι θα επανεξετάσει το μέλι και λίγες μέρες μετά εμφανίζεται με μία νέα ανάλυση που δείχνει ότι το μέλι είναι καθαρό και ζητά από τον πράκτορα να καταστρέψει την προηγούμενη που βγήκε θετική στο αντιβιοτικό.

Ο Jun Yang συνελήφθη και δήλωσε ένοχος. Μάλιστα στο δικαστήριο αποδείχτηκε ότι η εταιρεία του δεν περιοριζόταν μόνο στα προϊόντα μελιού, αλλά δραστηριοποιούνταν και στα θαλασσινά (γαρίδες), τα οποία επίσης εισήγαγε στις ΗΠΑ παρανόμως και όταν ελέγχθηκαν, ένα μικρό ποσοστό τους βρέθηκε και αυτό θετικό στην χλωραμφενικόλη.

Συνολικά, από το 2004, εισήγαγε μέλι αξίας 23 εκατομμυρίων δολαρίων, αποφεύγοντας δασμούς περίπου 38 εκατομμυρίων δολαρίων.

Αντίστοιχα είναι τα πράγματα και στην Αυστραλία. Εκεί, ενώ οι εισαγωγές από την Σιγκαπούρη, μια χώρα χωρίς μελισσοκομική παράδοση, είναι μηδενικές έως το 2001, ξαφνικά την επόμενη χρονιά φτάνουν τους 1500 τόνους.

Ταυτόχρονα οι εξαγωγές της Αυστραλίας προς τις ΗΠΑ ενώ κυμαίνονταν στους 100-150 τόνους τον χρόνο, φτάνουν τους 2500 τόνους το 2002, μια χρονιά που η παραγωγή μελιού αποδεκατίστηκε, από τη χειρότερη ξηρασία που γνώρισε η Αυστραλία από το 1788.

Το 2009 το περιοδικό Bee Culture ανέφερε ότι ο άνθρωπος που αποκάλυψε ότι η Αυστραλία λειτουργεί ουσιαστικά ως ενδιάμεσος για να περάσει το Κινέζικο μέλι στις ΗΠΑ, δέχτηκε απειλές για τη ζωή του, ενώ λίγες εβδομάδες αργότερα ενεπλάκη σε ένα περίεργο τροχαίο, στο οποίο δεν λειτούργησαν τα φρένα του αυτοκινήτου του.

Σύμφωνα με την Αυστραλιανή Υπηρεσία Καραντίνας και Επιθεώρησης Υπηρεσιών (AQIS), το κινεζικό μέλι διέρχεται από την Αυστραλία για να επισημανθεί ως Αυστραλιανό.

Από την παρουσίαση στο Alibaba, μεγάλης Κινεζικής εταιρείας παραγωγής σιροπιού ρυζιού.

Στην Αυστραλία όπως και στις ΗΠΑ, μόνο ένα μικρό ποσοστό των εισαγωγών ελέγχεται δειγματοληπτικά. Μάλιστα, σύμφωνα με τον καθηγητή Mark Taylor απ' το Πανεπιστήμιο Μακουάιρ, στους ελέγχους χρησιμοποιούν το τεστ C4 για την εξεύρεση νοθείας με πρόσθετα σάκχαρα, ένα απαρχαιωμένο τεστ που δεν μπορεί να ανιχνεύσει σιρόπια όπως αυτό του ρυζιού.

Ο τρόπος παραγωγής σακχάρων στα φυτά διαφέρει και εξαρτάται κυρίως από το είδος της φωτοσύνθεσης. Κάποια φυτά χρησιμοποιούν τον μηχανισμό C4 για την φωτοσύνθεση και κάποια τον C3.

Οι μέλισσες συλλέγουν ως επί το πλείστον από άνθη φυτών C3. Ο αραβόσιτος και το ζαχαροκάλαμο είναι C4 φυτά. Οπότε ένα τεστ C4 εντοπίζει τα σιρόπια ζάχαρης και καλαμποκιού, όχι όμως νεότερα υποκατάστατα όπως για παράδειγμα το σιρόπι ρυζιού που προέρχεται από φυτό C3.

Ο καθηγητής Mark Taylor (δεξιά) απ' το Πανεπιστήμιο Μακουάιρ στην Αυστραλία, καθώς ελέγχει μέλι μεγάλης Ελληνικής εταιρείας.

Το Allowrie, ένα μείγμα μελιού ανθέων, της εταιρείας Capilano, που είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός μελιού της Αυστραλίας, πέρασε επιτυχώς τα Αυστραλιανά τεστ με την μέθοδο C4.

Όταν όμως ελέγχθηκε με τη μέθοδο NMR σε ένα εργαστήριο της Γερμανίας, ένα στα δύο δείγματα βρέθηκε νοθευμένο. Ο έλεγχος με τη χρήση πυρηνικού μαγνητικού συντονισμού (NMR), δίνει το «δακτυλικό αποτύπωμα» του μελιού και θεωρείται ότι δεν περιορίζεται μόνο στον εντοπισμό πρόσθετων σακχάρων αλλά μπορεί να εντοπίσει και τη γεωγραφική προέλευση του μελιού.

Η εταιρεία υποστήριξε ότι η μέθοδος ελέγχου είναι αναξιόπιστη, καθώς μπορεί να δώσει διαφορετικά αποτελέσματα ανάλογα με το εργαστήριο, τα οποία οφείλονται στο γεγονός ότι χρησιμοποιούνται διαφορετικές βάσεις δεδομένων αναφοράς αλλά και ότι δεν συμπεριλαμβάνεται στις επίσημες Αυστραλιανές αναλυτικές μεθόδους. Έτσι ξεκίνησε μια τεράστια δικαστική διαμάχη

που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, ενώ στις έρευνες συμμετέχει και η Ιντερπόλ.

Από αριστερά ο Albert Tse, ιδρυτής της Wattle Hill, μαζί με τον Ben McKee διευθύνων σύμβουλο της Capilano και τον Mike Lukin διευθύνων σύμβουλο της Roc Partners.

Η Capilano τελικά απέσυρε το συγκεκριμένο μέλι. Το 60% του μεριδίου της λιανικής αγοράς μελιού στην Αυστραλία, ελέγχεται απ' αυτήν την εταιρεία. Ο Ben McKee διευθύνων σύμβουλος της Capilano, διαβεβαιώνει πως δεν έχουν καμία σχέση με την Κίνα και ότι το μέλι τους προέρχεται 100% από την Αυστραλία.

Την ώρα που γράφεται αυτό το άρθρο όμως, η Capilano βρίσκεται σε διαδικασία εξαγοράς από την Wattle Hill, την εταιρεία του Albert Tse, πρώην τραπεζίτη (της επενδυτικής τράπεζας Macquarie) και γαμπρού του πρώην πρωθυπουργού της Αυστραλίας Kevin Rudd.

Στην Wattle Hill, που δραστηριοποιείται σε Σίδνεϊ, Χονγκ Κονγκ και Πεκίνο, συμμετέχει και ο Ashok Jacob ο οποίος διαχειρίζεται μεγάλα επενδυτικά κεφάλαια από την Κίνα αλλά και ο Mike Lukin ο οποίος διαχειρίζεται κεφάλαια της τράπεζας Macquarie.

Ο Albert Tse έχει δηλώσει ότι έχει ισχυρές σχέσεις στην Ασιατική αγορά και ο στόχος του είναι να επεκτείνει τις εξαγωγικές σχέσεις της Capilano με την Κίνα…

Η πρακτική της Κίνας

Όπως όλες οι χώρες, έτσι και η Κίνα υποφέρει από τη μείωση των μελισσοσμηνών, ως απόρροια των φυτοφαρμάκων, της ρύπανσης και της αστικοποίησης. Καταφέρνει όμως να εκτοξεύσει την παραγωγή της, από 200.000 τόνους το 1999, στους 550.000 τόνους σήμερα, χωρίς τα μελίσσια της να παρουσιάζουν ανάλογη αύξηση . Πως είναι δυνατόν κάτι τέτοιο;

Είναι γενικότερα πρακτική στην Ασία η συγκομιδή ανώριμου (ασφράγιστου) μελιού. Το μέλι κανονικά πρέπει να σφραγιστεί για να τρυγηθεί, γιατί διαφορετικά παρουσιάζει υψηλό ποσοστό

υγρασίας (ουσιαστικά μιλάμε για νέκταρ), το οποίο μετά έχει πολλές πιθανότητες να υποστεί ζύμωση και να ξινίσει.

Φίλτρο της Κινεζικής Multi-Sweet-Group το οποίο αφαιρεί την υγρασία από το μέλι. Η περιγραφή του προϊόντος ήταν σε σπαστά αγγλικά και ήταν δύσκολη η κατανόηση της λειτουργίας του.

Αυτό όμως δεν αποτελεί πρόβλημα για τους Κινέζους καθώς το αποξηραίνουν τεχνητά μετά τη συγκομιδή, στα «εργαστήρια μελιού». Γι αυτό το λόγο στην Κίνα επιτρέπεται υγρασία μελιού έως και 26%.

Μάλιστα οι Κινέζοι έχουν χωρίσει το μέλι τους σε τρεις κατηγορίες: ποιότητα ΑΑΑ με υγρασία